

Otrdienas
krustabās
dīdītā

GARĀTAKA

2023. gada
25. jūlijs

PREIĻU
3X3 SAĪETA
AVĪZE #3

Andra Tomašūna foto

Igoris Pličs vakar uzņēma 3x3 ciemiņus savā *Pliča sātā*.

Dodamies pie saimniekiem

Pirmdiena. Pirmais mūsu ceļojums ir piecu minūšu gājiena attālumā uz skaisto koka ēku ar uzrakstu *Pliča sātā*. Mūs sagaida nama saimnieks Igoris Pličs, fotomākslinieks un uzņēmējs, kas ir arī mūsu ievirzes otrs vadītājs.

Saruna, ekskursija pa namu un tās apkārtni divu stundu garumā pāiet ne-manot. Fragmenti no dzīves stāsta gan par pašu, gan par burvīgo saglabāto koka namu. Foto vēsture, senu priekšmetu, dokumentu krātuve, latgaļu grāmatas, kapela, podu istaba un pāri visam Igoram tik svarīgais Latgales cilvēka stāsts par slaveno fotomākslinieku Jāni Gleizdu (1924-2010), kam nākamgad būs 100 gadu jubileja. Sākam ziedojumu vākšanu visas nedēļas garumā grāmatā par J. Gleizda mākslu (pirmdienas vakarā ziedojumu trauks atradās nīk-

šanas teltī aiz kultūras nama – red.).

Noslēgumā tapa kopīga bilde par piemiņu no tikšanās un atceļā uz pusdienām ievirzes grupas dalībnieki pārrunāja redzēto un izjusto.

Vēl šonedēļ ievirzē plānots apmeklēt Preiļu pili, akciju sabiedrības *Preiļu siers* saimnieku Jāzepu Šnepstu, Jāni Vaivodu Vanagu ciemā un Preiļu leļļu karaļvalsts saimnieci.

Andris TOMAŠŪNS

CETURTDIENAS EKSKURSIJU
SARAKSTS ▶ 5.lpp.

Atšķirtības

*Trīs reizītes manis dēļ
Māmulīņa galdu klāja:
Krustidama, atšķirdama,
Tautiņās vadidama.*

Trešdiena
26. jūlijs

8.00 - 9.00	Ceļšanās, rīta rituāls
9.00 - 9.30	Brokastis
9.40 - 10.00	Dienas tēma – atšķirtības, un TV (pamatskolas zālē)
10.15 - 12.45	Rīta ievirzes
13.00 - 14.00	Pusdienas
14.00 - 16.30	Pēcpusdienas ievirzes
16.30 - 16.45	Brīvbrīdis
16.45 - 18.45	Pievakares ievirzes
19.00 - 20.00	Vakariņas
20.00 - 21.30	Brīvais mikrofons
21.30 - 22.00	Vakara dziesma, vakara pasaciņa mazajiem
22.00 - 23.00	Vakara viesis Kārlis Rokpelnis (juniors)
	Danči vecākiem ar bērniem līdz 13 gadu vecumam
	Nīkšana
23.00 -	Danco tie, kam pāri 13
	Nīkšana

Bija 3x3 čigāni, kļuva par vadītājiem

“3x3 mums kā ģimenei un pārīim devis attiecību kvalitāti, spēju uzklaut un sadzirdēt, emociju vadību, spēju novērtēt otru cilvēku, jo, kopīgi darbojoties un organizējot 400 cilvēkiem astoņu diennakšu pasākumu, kā pāris ejam cauru daudzām grūtībām,” saka Preiļu 3x3 rīkotāja Dina Ceple.

Preiļu 3x3 ir trešais saiets, ko rīko Dina un Reinis Ceplī. Rīkošana saliedē ģimeni, parādot savējos tādā gaismā, ka rodas pat apbrīna. Pāra bērni aktīvi iesaistījušies saieta organizēšanā, Dora turklāt ir viena no ģimeņu semināra rīkotājām, Jānis iesaistījies zoles turnīra organizēšanā, bet Justs vada ievirzi, kurā māca darboties ar trenāžieriem. Jaunākajai meitai Madei viens no svarīgākajiem uzdevumiem šobrīd ir pieskatīt māsas dēliņu Gabrielu, lai “lielie var strādāt saietā”. Starp saieta rīkotājiem ir arī Doras vīrs Kristians Rimkus. “Bērni ir kā līdzvērtīgi partneri, uz kuriem varam paļauties,” piebilst Reinis.

Rīkojot Preiļu saietu, daudz kas salicies tā, kā vajag: ir zīmes, ka saietam vajadzēja notikt tieši te un tagad, uzskata Dina. Piemēram, saieta tēma ir *mūža ritums*, un pilnīgi nejauši kultūras nama skatuves dekorētāji arī izveidojuši ritentīnus – gluži kā saieta logo.

Ārpus 3x3 Reinis ir biznesa konsultants, P. Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas padomes priekšsēdis un *Latvijas dzelzceļa* padomes loceklis, kā arī ģimenes veselības centra *Stārķa ligzda* valdes loceklis. *Stārķa ligzda* gan vairāk ir Dinašs lolojums, jo viņa ir Latvijā zināma ginekoloģe un dzemdību speciāliste. Tāpēc nav nejauši, ka šis ir bēbišu saiets – mazulišu ir daudz, un par viņiem ir padomāts: ir pārtināmās istabas, mazuļu stūrīši, pu-

Vara Santa foto

delišu sildītāji. Par to Dina ļoti rūpējusies: “Vecāki, audzinot savus mazulius, veido mūsu nākotni. Tāpēc viņi jāatbalsta.”

Ceplū vecākie bērni drīz beigs studijas: Dora studē medicīnu, bet Justs ir Rīgas Ekonomikas augstskolas students. Jānis mācās Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā, bet Made – Ādažu Valdorfskolā.

Kā Ceplī nonāca līdz 3x3? Dinai pusaudža gados bijusi iespēja kā folkloras kopas dalībniecei vadīt Jāņu 3x3 saietā ārzemju latviešiem pašā pirmajā Latvijas 3x3, kas 1990. gada 23. jūnijā sākās Madlienā: “Man prātā palika fantastiska Jāņu sajūta. Kaut biju spūrainš pusaudzis, pilnībā izjutu, kas ir Jāņu dziesmas, ugunskurs, pūdeles, kas ir kopā būšana, dziedāšana un dancošana.”

1995. gadā izdevies tikt uz Ineses un Jāņa Ata Krūmiņa vadīto nometni Salacgrīvā: “Tad sapratu, ka to īpašo sajūtu iespējams noķert katrā 3x3, un man bija āķis lūpā.” Bet kā pāris Ceplī kopā ar tolaik mazo Doru pirmoreiz ieradusies 2001. gada saietā Rucavā. Nebija pieteikušies, tāpēc brauca kā *čigāni* ar telti un skaitījās vietējie. Tas bijis baigs saiets laika apstākļu dēļ: bijis spēcīgs pērkons

un zibens, kas saspēris divas priedes pie saieta norises vietas un Ceplū telts. Reīņa pirmie iespaidi par 3x3 bijuši: “Viss likās divains un murgains.” Tomēr, pateicoties trim cilvēkiem, arī Reinis sācis izjust 3x3 maģiju. Šie cilvēki ir Uldis Siliņš, Līga Ruperte un Māra Tupese. Abu dāmu vadītājā ģimeņu seminārā dotos

padomus izmēģinājis un sapratis, ka tie strādā. Savukārt dalība Siliņa vadītājā teātra ievirzē cēlusi pašapziņu.

Pēc tam jau Ceplī bijuši daudzos saie-

tos. “Tā ir kā narkotika: ja tu neesi bijis, tu neesi dabūjis,” bilst Dina. Lai būtu droša tikšana uz 3x3, pieteikušies vadīt bēbišu skoliņu, kādas agrāk nometnēs nebija.

Saietus vadīt gan paši nemaz nav gribējuši, taču 2011. gadā nolikti fakta priekšā: Kocēnu pašvaldība ļoti gribot saietu, un gada laikā Ceplēm tas jānoorganizē. Tā pavēstījis kāds no 3x3 padomes, bet Ceplēm nebija ne jausmas, kā to paveikt. Viņi ir pateicīgi Eduardam Krūmiņam, kas, kaut tolaik bijis ļoti jauns, tomēr spējis sniegt *īso kursu saietu organizēšanā*. Bet 2017. gadā jau tapa otrais Ceplū vadītais saiets Salacgrīvā.

Ilze KUZMINA

Vara Santa foto

Šajā 3x3 darbojas ap 30 Preiļu un Līvānu novadu jaunieši. Viņi strādā divās maiņās, jo darba diena sanāk gara – no 8.00 līdz 22.00.

Grūti, bet ne tik traki, kā gaidījuši

Kustīgi kā skudriņas, smaidīgi un laipni – tādi ir Preiļu jaunieši, kuri skaisti saklāj galdu pirms katras 3x3 saieta ēdienreizes, atnes un aiznes ēdiena bļodas, sašķiro netīros traukus.

Strādāt jaunieši sāka, jau pirms te ieradās 3x3 saime. Viņi pieņēma matračus, izkārtēja tos klasēs, dažkārt gluži kā liekot puzzle.

Kopumā 3x3 norisei palīdz ap 30 Preiļu un Līvānu novadu jauniešu. Viņu darba diena ilgst no astoņiem rītā līdz desmitiem vakarā, taču brīvprātīgie strādā katru otro dienu, tāpēc spēks vēl esot. Darbam 3x3 jauniešus uzrunāja Preiļu jauniešu centra Četri vadītāja Sintija Ančeva.

Līdz šim katru dienu gan strādājis Agri Pastars, kurš Preiļu 3x3 vada brīvprātīgo darbu. Jauneklis pats studē pedagoģiju Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, kā arī strādā par Saunas tautas nama vadītāju, bet Preiļu saietā grib gūt jaunu pieredzi un sadarboties ar citiem jauniešiem.

Jaunākie no brīvprātīgajiem vēl tikai mācīsies 7. klasē. Visvairāk jauniešu pārstāv Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāziju, bet, piemēram, māsas Katrīna Kate un Asnāte Jansones ir no Rudzātiem. Katrīna Kate šogad absolvējusi Rudzātu vidusskolu, bet Asnāte vēl mācīsies 12. klasē. Katrīna Kate stāsta, ka izvēlējusies šo brīvprātīgo darbu, jo saskatījusi tajā iespēju izaugsmei, kā arī vēlējusies iepazīt jaunus cilvēkus. Savukārt Asnāte bija iepriekš dzirdējusi par 3x3 un saka: “Man bija interesanti mazliet ielūkoties nometnes iekšpusē.”

Ieva Apšiniece mācās Vācijā, Freiburgā, kur apmeklējusi latviešu namu

Bērzaine, kur, viņas vārdiem sakot, dzīgi latvieši cenšas saglabāt latvietību. Bijusi aicināta darboties šovasar Bērzaines 3x3, taču, tā kā vasarā Ieva ir Latvijā, tad nolēmusi strādāt Preiļu 3x3.

Dažiem motivācija bijusi arī iespēja par darbu saņemt kabatas naudiņu, kas ir 15 eiro dienā. Lai nopelnītu vēl, dažas meitenes gatavas auklēt arī saieta dalībnieku mazuļus. Prasītā maksa nav augsta – četri eiro stundā.

Liene Mozule, kas Preiļu Valsts ģimnāzijā beigusi 7. klasi, saka, ka atnākusi strādāt, jo vienkārši mājās neesot, ko darīt. Jauniešiem patīk arī tas, ka var strādāt kopā ar draugiem. Tā Preiļu Valsts ģimnāzijas skolniece Emīlija Znotiņa saka: “Mums ļoti noveicās, jo tiktu te strādāt kopā ar divām draudzenēm.”

Visgrūtākie brīži brīvprātīgo ikdienā ir saieta dalībnieku ēdienreizes, kad īsā laikā jāpamieļo ļoti daudz cilvēku. “Tas ir liels skrējienis, bet tā ir tikai kāda stunda katrā ēdienreizē. Pa vidu ir mierīgāks darba ritms. Godīgi sakot, iepriekš man likās, ka būs pat trakāk,” stāsta Asnāte.

Ieva piebilst, ka ļoti gaida brīžus, kad varēs atpūsties un paēst. Brīvprātīgie tiek pie pusdienām un citām ēdienreizēm tikai tad, kad saieta dalībnieki ir paēduši.

Jaunieši cer, ka turpmāk brīžos, kad būs brīvi no darbiem virtuvē, tomēr izdosies baudīt 3x3 gaisotni un norises. Arī mūsu sarunas laikā, kas notiek pirmsdienas vakarā, jaunieši drusku dīdas un trīnas: griboties uz dančiem, ja reiz *Rikšī* spēlē. Agri gan svētdien bijis dančos. Aizgājis gulēt pulksten trijos, bet astoņos jau bija jābūt ēdnīcā. “Bija jautri gan dančos, gan cenšoties pamosties,” viņš smeja.

Ilze KUZMINA

TV ar odziņu, lai visi smaida

Katru rītu visi saieta dalībnieki tiekas Preiļu 1.pamatskolas zālē, lai kopīgi uzzinātu dienas tēmu un ieraudzītu, ko iepriekšējā dienā izveidojusi TV komanda. Šogad tajā darbojas Reinis Kalniņš, Endijs Žuks, Matīss Kalniņš un Miks Buda.

Vara Santa foto

Puišiem šis ir pirmais 3x3 saiets, un video materiāla veidošana ir lieliska iespēja īsā laikā saprast, kas šis viss ir.

“Ši ir pirmā reize, kad veidotais materiāls jāatrada jau nākamajā dienā, bet mēs esam liela komanda, tādēļ varam efektīvi strādāt un sadalīt atbildību,” stāsta Reinis. Viņš arī ir režisors un video montētājs. Endijs ir cilvēks, kurš atrodas kameras priekšā, savukārt Matīss un Miks ir kameras operatori.

TV komandai tika dots pagājušajā gadā tapušā raidījuma paraugs, no kura viņi smeļas iedvesmu. Puiši vēlas raidījumu saglabāt kā informatīvu materiālu, tam piešķirot nelielu izklaidējošu efektu. “Mūsu galvenais mērķis ir radīt personīgāku kontaktu ar dalībniekiem un iesaistīt viņus pārraidēs,” stāsta Miks.

Puiši smejas, ka odziņu pārraidei piešķir Endijs un viņa brīnišķīgā humora izjūta. Viņi atklāj, ka neviens joks nav iestudēts, viss notiek spontāni. Komanda ir nofilmējusi plašu materiālu, kuru grūti ievietot raidījumā, tādēļ vatsapa grupā tiks izsūtīti mazi video fragmenti par dienā notikušo. Lielākās grūtības esot ar mikrofonu, kura švamme ik pa laikam pazūd. “Es visu laiku to pazaudēju, man izkrīt no kabatas,” smeja Endijs.

TV komanda ar nepacietību gaida nakts basketbola maču un plāno paši izveidot savu komandu, lai tajā piedalītos.

Ikdienā jaunieši kopā strādā video un audio studijā 401, kur viņi veido mūzikas video, strādā pie audio apstrādes un izmanto zaļā ekrāna priekšrocības.

Monta BĒRZIŅA

Latvieši virtuvē gatavo gan nabagu, gan kungu gardumus

Vara Santa foto

Pirmdien, kad iegriežamies pie latviešiem virtuvē, tur top Kurzemes knapsieriņi. Tie atgādina baltus bezē cepumus, bet izrādās – tas ir baltais siers, kas tiek izkaltēts, kļūst ciets un ilgi glabājas. Tādēļ tiek saukts par nabagu ēdienu – noderēs nebaltām dienām. Ievirzes vadītāja Inese Roze stāsta, ka Veidenbauma muzejā *Kalāčos* varot apskatīt speciālu knapsieriņu kaltējamo mašīnu.

Bet pēcpusdienā būšot kungu pankūkas. Tā sauktas tādēļ, ka top no kārtīgi saputotām olām un esot pufigas kā švamme.

Tā visam, ko gatavos ievirzē *Latvietis virtuvē*, ir savi stāsti un nosaukumi. Ēdienu receptes un gatavošanas gudrības Inese klausījusies un mācījusies no saviem un vīra radiem, eksperimentējot un veco padarot par jaunu. Ikdie-

nā Rozes saimnieko Drabešu muižas amatu mājā. Piedalās arī dažādos pasākumos, pēdējais bijis Valmiermuižas festivāls *Pretstatī*, kur vajadzējis ierastot rādīt citādu. Tad nu Rozes rādījušas sviesta daudzveidīgās iespējas – sāļu un saldu, zaļu un dzeltenu. Iespējams, kaut ko tādu izmēģinās arī ievirzē šajā saietā.

Rasma ZVEJNIECE

Koklējām kā kaķi

Koklēšanas ievirze dažam sākās ar vilšanos: kā izrādās, bija jānāk ar savu kokli. Ievirzes vadītājai Ingūnai Žogotai gan bija līdzīda dažas kokles pārdošanai vai aizdošanai, bet visiem, kas bija ieradusies tukšām rokām, ar tām nepietika, tad nu bija jādalās.

Bet vai kokle ir laba tikai tad, kad pats to spēlē? Nē, kokles mediatīvās skaņas nomierina un ceļ pat tad, ja spēlētājs nav virtuozs. Tāpēc bija māmiņas, kas nāk uz koklēšanas nodarbību ar zidainīšiem: tāpat paklausīties. Kokles ir tik skaistas; katra citāda: vienu rotā izgriezts auseklītis, citu putns u.c.

Ingūna pati koklē jau vairāk nekā 30 gadu: kādā pasākumā redzējusi, kā spēlē Valdis Muktupāvels un sapratusi, ka viņai arī vajag šādu instrumentu, kas nav smags kā klavieres un vieglāks arī par akordeonu. Ingūna pati šajā saietā spēlē Latgales kokli. To var atšķirt ar spārnu, uz kura var uzlikt roku vai kādu nošu špikerīti.

Ilzes Kuzmiņas foto

Koklēšana gan sākās ar instrumentu skaņošanu: ne pusstunda nepagāja un Ingūna jau visas bija uzskaņojusi. Noteica gan: kas grib spēlēt, tam pašam jāmacās skaņot. Bet, kamēr Ingūna skaņo, dažs jau spēlē! Jāmācās ar steigu, jo varbūt kādu skaņdarbu ievirzes spēlētāji spēlēs jau *Brīvajā mikrofonā* trešdien,

Ingūnas padomi un domugraudi

- "No koklēšanas var rasties tulzna uz pirksta, visbiežāk rādītājpirksta vai krējumlaižas. Ja tā notiek, jāiet pie Agitas Krieviņas -Siliņas. Pie viņas var dabūt lieku ādu."
- "Spēlējām kā kaķi."
- "Netaisi kaut kādu mākslīgi skaisto roku!"
- "Ar ceturto pirkstu spēlējām reti. Tas tās kuls. Ar piekto pirkstu vispār neko nevar sarunāt!"
- "Kādu brīdi jau tie lakotie nagi jums te turēsies!"

bet noslēguma koncertā sestdien 3x3 koklētāji uzstāsies pilnīgi noteikti! Un gan jau skanēs labi, jo pirmās koklēšanas stundas laikā apgūti divi akordi. Viss priekšā parādīts un pateikts: uz kurām stīgām stāv vienas rokas pirkstiņi un ko dara otra roka.

Ilze KUZMINA

Ekskursijas

(ceturtdien no 14.00 līdz 19.00)

Ekskursijās var doties ar saieta organizētu autobusu vai ar savu auto. Pie katra maršruta ir jāpierakstās (pamatskolas 1.stāva gaitenī pie infodēļa), norādot, vai brauks ar savu auto vai autobusu. Ja ekskursijas limits ir pilns, pierakstīties vairs nevar. Maršruta anotācijā norādīta maksa no viena cilvēka. Bērniem, kas jaunāki par 7 gadiem, ieeja visos objektos bez maksas.

Ekskursijas dienā katram jāpiesakās un jāsamaksā noteiktā summa pie maršruta atbildīgā, kas gaidīs pie autobusiem (arī tiem, kas attiecīgajā maršrutā brauc ar savu auto).

Dažos maršrutos paredzētas garākas pastaigas (parki, takas), tāpēc rūpīgi izlasi aprakstu un izvērtē savus spēkus!

AGLONAS TŪRE

Maksa – 10 eiro no cilvēka

Kristus karaļa kalns – koka skulptūras pēc Bībeles motīviem. Aglonas briežu dārzs. Maizes muzejs ar stāstījumu par cepšanas tradīcijām, svaigas maizes degustāciju, klinģera veidošanu.

Maizes muzejs

BAZNĪCU TŪRE

Maksa – 7 eiro no cilvēka

Ceļmalas kapela – Latvijas mazākais dievnams. Vārkavas Vissvētās Trīsvienības Romas katoļu draudzes baznīca ar valsts nozīmes mākslas pieminekli – ērģelēm. Unikālā Vārkavas muižas un pagrabu apskate. Arendoles muiža – historisma stila ēka, simtgadīgu liepu un ozolu parks, Latgales muižu interjera kolekcija.

Arendoles muiža

FILOZOFISKĀ TŪRE

Latviešu filozofa un dzejnieka Roberta Mūka muzejs. Galēnu muiža un franču stila parks ar filozofu taku. Vidsmuižas Sv. Gara Romas katoļu baznīca.

Galēnu muižas parks

PARKA TŪRE

Maksa – 7 eiro no cilvēka

Preiļu pils un parks – lielākais pilsētiņas parks Latvijā ar dižkoku taku, pili, kapelu, vārtsarga namiņu, zirgu staļļiem, pludmales kafejnīcu. Piemājas saimniecība *Gailguri* ar trušiem, pāviem un strausiem.

Preiļu pils un parks

PREIĻU TŪRE

Maksa – 11 eiro no cilvēka

(pārgēršanās kostīmos pēc izvēles – vēl 5-7 eiro)

Kaķu sēta ar simtiem tematisku kaķu suvenīru un radošā darbnīca. Miniatūrā karaļvalsts un lelļu galerija – mākslinieces Vladlenas uzburtā pasaule, iespēja pārgērbties senlaicīgos tērpos. Vīngliemežu audzētava *Ošu mājas* ar degustāciju.

Miniatūrā karaļvalsts un lelļu galerija

RADOŠĀ TŪRE

Maksa – 15 eiro no cilvēka

Polikarpa Čerņavskas keramikas māja – muzejs un Raivo Andersona darbnīca. *Nester Custom* metālmākslas galerija – māksla no moto un auto detaļām. Bioloģiskā z/s *Ķuri* – 20.gs. 30. gadu sēta, siera degustācija.

Polikarpa Čerņavskas keramikas māja

RIEBIŅU TŪRE

Maksa – 5 eiro no cilvēka

Riebiņu Sv. Pētera un Pāvila Romas katoļu baznīca. Riebiņu muiža un parks – mākslinieku iedvesmas avots. Staļļi *Zirgu oāze* – iepazīšanās ar zirgiem, izjāde.

Staļļi Zirgu oāze

STABULNIEKU TŪRE

Maksa – 3 eiro no cilvēka

Pastaru vējdzirnavas – vienīgās rekonstruētās holandiešu tipa vējdzirnavas Latvijā; z/s *Vilkači* ar čili marmelādes, ogu rullīšu, mājas vīna degustāciju. Riebiņu Sv. Pētera un Pāvila Romas katoļu baznīca.

Pastaru vējdzirnavas

Atšķirtības

Senatnē mazuļa pirmais ēdiens bija māmiņas piens, pamazām pievienojot biezputras, grūdenus, bet vēlāk, izaugot zobiem, arī cietākus ēdienus. Kamēr bērniņš vēl bija mazs, viņam netika dota sava patstāvīga vieta pie saimes galda, kā arī savs patstāvīgs apģērbs – viņa vienīgās drēbes bija pagars lina krekliņš, kāds siltāks lakats un ziemā zeķītes. Kad mazulis bija iemācījies patstāvīgi ēst un nokārtot savas dabiskās vajadzības līdzīgi pieaugušajiem, viņš tika godināts ar īpašiem svētkiem jeb *atšķirtībām* – maza bērna atšķiršanu no krūts.

Mūsu senči mazuļa atšķiršanu no krūts pielīdzināja diviem mūža lielākajiem godiem – krustabām un kāzām. Šajā reizē tika klāts galds par godu mazajam bērnam, uz tā bija jāliek tikai apaļas lietas – rauši, maizes kukulītis, āboli, zirņu pikas, sviesta bļodiņa, siera ritulis u.c., it kā rādot bērniņam, ka pasaulē ir vēl citi garšīgi ēdieni, kas pēc formas atgādina māmiņa krūti, to aizstājot.

Kāpēc atšķirtības ir tik nozīmīgas? Tās ir trīs reizes, kad māte pārvar sevi, atšķir no sevis savu miesīgu bērnu, atdodot to sabiedrībai – krustabās bērnu uzņem radu saimē, atšķirtībās mazais kļūst par neatkarīgu cilvēku un sāk ēst pats pie kopīgā galda, bet kāzās sāk veidot savu ģimeni.

Trīs reizītes māmuliņa
Mani gauži raudināja:
Krustidama, atšķirdama,
Tautiņās vadidama

Gauži raudāt – lūk, kā mazais cilvēkbērns izjūt statusa maiņu. Tas nav viegli – kļūt atšķirtam no ierastā dzīves rituma. Tā ir pāriešana jaunā līmenī, izešana no ierastās komforta zonas, ko pavada arī zaudējuma sāpes.

Galda klāšana savu nozīmi laika gaitā nav mainījusi – kā savlaik, tā šobrīd tā ir godu jeb svētku pazīme. Atšķirtībās saaicināja kopā visus radus un kūmas tāpat kā krustabās un tika klāts lielais saimes galds. Galdā lika miltu putru apaļā bļodā un baltu maizi, ko baudīja mazulis kopā ar visiem pie saimes galda jau kā patstāvīgs, neatkarīgs cilvēks.

Kūma, kūma, mazgā katlu,
Man ir milti ķeselē.
Es to savu krustabērnu
Biezu putru ēdināšu.

Par bērna vecumu, kad atšķirtības tika rīkotas, stāsta šādas tautasdziesmas:

Māte āva baltas zeķes
Man ciciša nedodama;
Mešu zeķes aizkrāsne,
Lai māmiņa cici deva.

Tie runāts par visnotaļ apzinātu vecumu. Bērns jau prot gan staigāt, gan uzrāpties līdz aizkrāsnei, lai tur ko iemestu. Tas varētu būt apmēram divu līdz trīs gadus vecums.

Mūsdienās ir diezgan grūti iedomāties kādu vīrieti, kas, atceroties savu zīdīšanas laiku, to vērtētu šādi. Taču senatnē tieši ar tādu cieņu un pateicību vīri attiecās pret savas sievas krūtīm.

Pie pupiņa roku liku,
Kā pie zelta gredzentiņa:
Pupiņš mani izaudzēja
Lielu vīru arājiņu.

Kāpēc vajadzīgas atšķirtības? Kāpēc nevar vienkārši mānīties, teikt, ka piens pazudis, ka rūķi aiznesuši, kā dažkārt aizbildināties, mēģinot beigt zīdīšanu? Tāpēc, ka tieši māte iemāca bērnam, kā atvadīties. Atšķirtības māca, kā cieņpilni šķirties no kaut kā, kas tuvs un mīļš, par to runāt un izsērot. Atšķirtības ir pirmā mazā cilvēka apzinātā pieredze, kā noslēgt kādu ļoti nozīmīgu dzīves posmu, vietā saņemot ko citu – patstāvīgu vietu pie lielā saimes galda, jaunas drēbes kā jaunā statusa apliecinājumu, pagodinājumu radu saimē.

Atšķirtības māca, kā turpināt mīlestības pilnas attiecības un būt kopā arī pēc tam, kad no kaut kā savā starpā ir jāatvadās.

Zīdīšanai pienākas tikpat cieņpilns noslēgums, kā mēs izturamies pret tās iesākumu, mazulim piedzimstot. Atzīt un godāt zīdīšanas beigšanu ir svarīgi ne tikai mazulim un mātei. Tas veido šī svarīgā procesa kopainu, atver iespēju par to runāt, ar to lepoties, atdod zīdīšanai to nozīmīgo vietu, kura tai pienākas, – liela, patstāvīga cilvēka veidošanās pamatu.

Dina CEPLE

ĀTRĀS INTERVIJAS

Kādi ir tavi pirmie iespaidi par Preiļu 3x3 saietu?

Elīna Neilande,

Piņķi:

– Ļoti labi, viss notiek intensīvi. Pirmās dienas man bijušas ļoti atverošas. Ir citādāks nekā mājās, citādāks ritms.

Ieva Treimane,

Rīga:

– Šorīt iespaids ir slapjš. Ir labi, 3x3 viss notiek, kā tam ir jānotiek. Par visu ir padomāts, arī par lietu.

Eduards

Treimanis, Rīga:

– 3x3 nometni vērtēju labi. Man te patīk.

Sindija Lūsīte, Rīga:

– Visi ir ļoti draudzīgi, pretimnākoši un izpalīdzīgi. Ir ļoti forša sajūta.

Made Ceple, Rīga:

– Pašā sākumā bija diezgan traki, bet vakar es pirmo reizi biju dančos. Man ļoti patīk te būt.

Oskars Lūsītis,

Rīga/Rūjiena:

– Jāiet sievu satikt.

Liene Grigāne, Rīga:

– Te ir ļoti draudzīga atmosfēra, visi ir laipni un atbalstoši. Patīk, ka viss ir labi strukturēts.

Fotomirkļi

Lūk, daži nopietni
un ne tik nopietni kadri
no Preiļu 3x3 saieta
pirmdienas.

Vara Santa foto

VAKARA VIESIS

(pamatskolas 2.stāva zālē plkst. 22.00)

Otrdienas vakara viesis būs **Ārijs Vucāns** – Preiļu novada domes priekšsēdis, savā ziņā Preiļu 3x3 namatēvs.

Priekšsēdis cer uz klausītāju jau-tājumiem, taču gatavs runāt par Preiļu novadu, par neseno tā apvienošanu ar trīssarpus apkārtnes novadiem: Riebiņu, Vārkavas un daļu bijušā Aglonas novada. Aglonas svētvietā tikusi Preiļu novadam, nu pašvaldības rūpe būs līdzdarboties arī Vissvētākās jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētku rīkošanā. Priekšsēdim būs ko teikt arī par skolu tīkla kārtotāšanu un citām pašvaldībām aktuālām tēmām. Ārijs Vucāns par Preiļu novada domes priekšsēdi ievēlēts pirms diviem gadiem, par viņu nobalsojot visiem 15 domes deputātiem.

SVEICAM!

Trešdien, 26.jūlijā, dzimšanas diena Gitai Feldhūnei un Rūdolfam Zagorskim.

Vārda dienu svinēs Anna Bartkeviča, Anna Pāvula, Anna Neilande, Anna Bokāne, Anna Gobzeme-Nulle, Ance Zvejniece, Ance Švajnzgere, Ance Luīze Bumbiere, Annija Bremze.

AITA IEKLŪST AVĪZĒ

Kas šī par slavenu aitu, ko rādīja rīta TV un kas tikusi arī saieta avīzē *Garataka*?

Tā ir avs, kas *Improvizācijas teātra* ievirzē tiek tam, kurš zaudējis modribu uzmanības spēlē. Ievirzes vadītāji Kirmušku pāris likuši panākt, lai aita tiktu atrādīta *Garatakā*. Pirmdien pie aitas tika Indriķis Gobiņš, kurš aitu gan piedāvāja TV puišiem nevis avīzes meitenēm. Tomēr šoreiz avīzes redakcija ir atsaucīga, nāk talkā, un, lūk, Indriķis savu uzdevumu izpildījis!

INFORMĀCIJA. PAZIŅOJUMI. AICINĀJUMI

- **Ja esi pazaudējis kādu mantu, ieskaties infocentra atrasto mantu kastē!**
- **Piesakieties nakts basketbolam!** To var izdarīt pamatskolas 1. stāvā (pie ieviržu sarakstiem). Komandā jābūt četriem spēlētājiem. Katram komandas dalībniekam jābūt atpazīšanas zīmei. Uzvarētājiem būsot arī balva! Spēles sāksies trešdien, 26.jūlijā, 23.00.
- **Piesakieties Brīvajam mikrofonam!** To var izdarīt, aizpildot anketu vestibilā pie ēdnīcas. *Brīvais mikrofons* notiks trešdien, 26.jūlijā. (Kas ir *Brīvais mikrofons*, skatīt *Garatakas* 1.numurā!)

VAR-GAN!

Proti vai neproti spēlēt varganu – pievienojies! Pieci brīvi vargani meklē spēlmaņus ar zobiem vai citiem ritma rīkiem. Apmācības trešdien pēc pusdienām pie ziņu dēļa. Saspēle 5 minūtes pirms koncerta. Pārējie spēlmaņi var pievienoties priekšnesuma laikā. Radīsim kopā *Varganu zapti*. Sīkāk un rupāk 29855125.

KREKLU UN VAMŽU ŠŪŠANAS IEVIRZĒ NOKLAUSĪTS

Vamžus darinot, šuvējas dalās zināšanās par dažādu arheoloģiskā tērpa elementu pareizu valkāšanu. Vīri nedrīkstot vamzi ar austu jostu apņemt, jo tad viņi būšot *meitu drēbēs*. “Bet puikas drīkst!” bilst otra. “Līdz kādam tad vecumam puika skaitās?” vaicā trešā.

No otra stūra, kur dāmas, pa grīdu rāpodamas, piegriež kreklus, atskan: “Līdz 40!... ..(un pēc pauzes, kurā vamžu darinātājam jau acis un muts papletās)... centimetri.”

Spriež tālāk par autu valkāšanu. Kamēr vienā istabas galā izskan jautājums: “Kā tur ar tiem autiem?”, domājot galvautus, tikmēr no otra istabas gala, kurā Liepu Vija izrāda adatas pinumā adītās zeķes, skan atbilde: “Lai nav ar autiem jāķēpājas, var uzmaukt zeķi!”

RUNA GRĪSTĒ

Šorīt televīzijas sižetā levai jautāja, kā sauc to savirpināto pavedienu, un viņa atbildēja, ka grīstīte. Bet īstenībā tā esot gurstīte.

GARATAKA REDAKCIJA

- Atrodas Preiļu 1. pamatskolas 1.stāvā (gaitenī pie ēdamzāles).
- Saziņai – e-pastā: daiga.bitiniece@gmail.com; vatsapā: telefona nr. 29463930 vai ienākot ciemos.
- Redaktore Daiga Bitiniece, žurnālistes Rasma Zvejniece, Ilze Kuzmina, Monta Bērziņa, fotogrāfs Varis Sants, māksliniece-maketētāja Līga Kuplā.

DIGITĀLIE
3X3 ŽURNĀLI
.PDF

- Danču noslēgumā **Zagli pirmdien uzvarēja** Jānis Kirmuška ar Maiju Terēzi Strazdiņu.